

Realitat de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals

Un pas arrere o nous reptes?

JULIA TALAVERA, DAMIÁN ALBIACH I MARINA VALIENTE

Les organitzacions de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals han anat adaptant les seues intervencions a les necessitats d'esta població, reforçant i ampliant les activitats destinades a la prevenció primària que tracten de donar resposta a les necessitats que s'hi han observat. Les seues actuacions van adreçades fonamentalment a modificar actituds, promoure l'autoatenció i l'assertivitat en les relacions sexuals i fomentar l'ús i la comunicació amb els servicis sanitaris. Tot això a través d'intervencions directes amb els implicats, xarrades i tallers de salut sexual.

Durant els últims anys ens hem trobat en la població de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB) amb un augment del nombre de noves infeccions per virus de la immunodeficiència humana (VIH) i d'altres infeccions de transmissió sexual (ITS). En un moment en què l'accés a la informació és elevat, per què ens trobem davant d'esta situació? Com ja s'ha demostrat àmpliament, només posseir informació no és prou per al canvi. Els factors que han portat a estes circumstàncies són diversos i hi interactuen, però podem destacar la minva de la percepció de risc davant de les ITS. Davant d'esta situació, el Col·lectiu Lambda desenrotlla diverses activitats destinades a modificar-la, en la mesura que siga possible, i a donar resposta a les necessitats trobades.

Actuacions en salut sexual en la població LGTB

Des de l'enfocament de la prevenció primària, en el Col·lectiu Lambda treballem per a augmentar la informació sobre el VIH i altres ITS, modificar actituds, fomentar l'autoatenció, l'assertivitat en les relacions sexuals, fomentar l'ús i la comunicació amb els servicis sanitaris, etc., tot això a través d'intervencions directes amb els implicats, xarrades i tallers de salut sexual, entre altres, dirigits a la població LGTB.

La nostra entitat organitza la majoria de les seues activitats entorn de les actuacions dels grups de

voluntaris recolzats per l'equip tècnic. Un dels més antics de l'associació Stop.Sida porta més de 20 anys realitzant prevenció als locals d'ambient de la ciutat de València, prevenció que ha anat canviant en el transcurs del temps. Hem passat de subministrar condons a estos locals a lliurar directament condons i lubricants, acompanyats de campanyes de prevenció o fullets informatius, als mateixos usuaris d'estos establiments d'oci, fins a realitzar, en l'actualitat, una xicoteta intervenció directa amb aquells usuaris de locals que volien rebre una informació més àmplia i objectiva per part d'iguals. Però, des de fa quasi quatre anys, el grup de prevenció Stop.Sida va voler anar més enllà, apostant per realitzar eixa intervenció als locals exclusius de sexe per a hòmens que tenen sexe amb hòmens, que existixen a València.

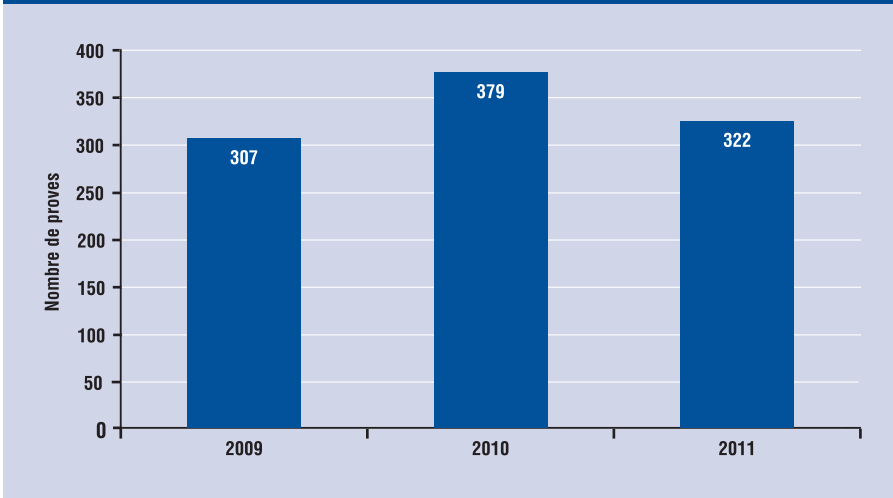
L'objectiu de les intervencions descrites és aproximar la informació disponible sobre recursos sociosanitaris a una determinada població, adaptant-les a cada població i local. Es facilita informació, de forma oral o escrita, sobre les ITS, material preventiu, així com, de forma més àmplia, sobre altres aspectes a aquells usuaris que ho sol·liciten.

Així i tot, hi ha un sector de població al qual és difícil accedir de forma presencial, per això també realitzem intervenció a través d'Internet. D'esta manera, podem arribar a un altre grup de població, com els hòmens que tenen sexe amb hòmens, que no se senten identificats amb l'ambient gai i que no freqüenten els espais de socialització o que viuen allunyats de la ciutat i que no poden assistir a les xarrades i tallers a la seu del Col·lectiu. Però també per mitjà del treball realitzat en la xarxa podem acostar-nos a un dels sectors més invisibles, el de treballadors sexuals.

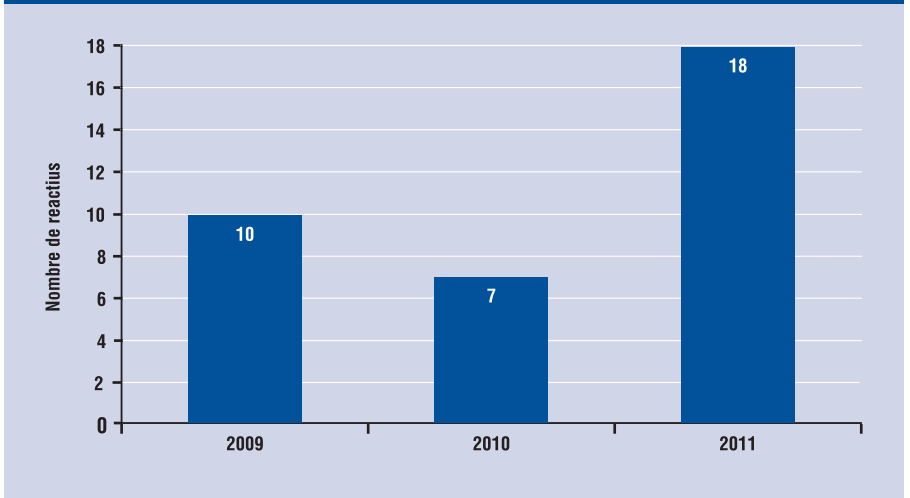
Des de fa quasi deu anys, Lambda intervé amb els treballadors sexuals masculins i dones transsexuals que exercixen el treball sexual. Les activitats es duen a terme tant als mateixos llocs on s'exercix el treball sexual (agències, locals, carrer, pisos particulars i contactes a través de pàgines web) com a la nostra seu. Se'ls oferix material preventiu, informació general sobre ITS, sobre recursos sociosanitaris i sobre altres recursos propis de Lambda, com el servici de la prova ràpida, tallers sobre prevenció de VIH i ITS, autoestima, habilitats de negociació, etc.

A més d'estes activitats adreçades a una població específica, complementem les nostres intervencions amb xarrades i tallers de salut sexual orien-

1 Evolució del nombre de proves realitzades des que es va iniciar el servei de prova ràpida

2 Evolució del nombre de resultats positius des que es va iniciar el servei de prova ràpida

tats a la població general, sobretot a adolescents i jòvens adults. Estes, al seu torn, es recolzen en les activitats que també realitza un altre grup del Col·lectiu, el d'educació, centrat des de fa diversos anys a intervinde en centres d'educació per a fomentar l'educació en la diversitat afectivosexual. Creiem que és fonamental realitzar prevenció i educació sexual des de l'adolescència, proporcionant informació i formació àmplia i adequada, que aporte les eines necessàries a la persona, siga quina siga la seua orientació, identitat sexual o de gènere.

Des de l'enfocament de la prevenció secundària, continuant el treball que altres ONG realitzen a Espanya, i seguint les línies prioritàries d'actuació d'organismes sanitaris nacionals i internacionals, el Col·lectiu Lambda, a finals de 2008, va apostar per iniciar un servei adreçat a la realització de proves ràpides de VIH en fluid oral. Pretenem fomentar la realització de revisions periòdiques de VIH i propiciar un diagnòstic precoç.

Este servei és gratuït, confidencial i anònim, en el qual, a més de la realització de la prova, s'ofereix un espai on resoldre dubtes sobre VIH i es fomenten pràctiques sexuals saludables, en un entorn en què es tenen en compte les necessitats i la realitat específica de la població LGTB. L'acollida d'este servei ha sigut molt bona. Des que es va iniciar s'han realitzat més de 300 proves anuals, i a hores d'ara hi ha unes 1.200 proves efectuades. Les dades quant a resultats reactius a anticossos de VIH (positiu) són destacables i segueixen la línia de les dades tant de la Comunitat Valenciana com de la resta d'Espanya. L'any 2011 van ser 18 persones (més del doble que l'any anterior), dades preocupants d'una banda, ja que suposen la confirmació de l'augment de noves infeccions per VIH, però d'altra banda també mostren un augment de la percepció de la necessitat de realitzar proves de VIH quan ha existit una pràctica de risc o com a revisió, i es propicia d'esta manera un diagnòstic precoç.

Proporcionar una consideració de normalitat al fet que mantindre relacions sexuals pot comportar alguns riscos i que, a més de conèixer i utilitzar els mètodes de protecció, és fonamental realitzar revisions que puguin aportar un diagnòstic precoç de la distintes ITS és una estratègia que les dades ens estan revelant com a

molt eficaç, ja que evita noves infeccions per VIH i la progressió de la malaltia en les persones afectades. Però, a més, caldria una resposta més àmplia per part dels servicis sanitaris públics, amb el reforç i ampliació de servicis que ja realitzen una labor important com els centres d'informació i prevenció de la sida i amb el manteniment de les activitats que realitzem les ONG, ja que en cas contrari podríem trobar un panorama de noves infeccions amb un abast que és difícil imaginar.

Continuant amb l'enfocament de la prevenció secundària, des de la nostra entitat es va crear un servei d'atenció en VIH dirigit tant a persones seropositives com a les seues parelles, on s'aporta informació i suport en distints moments, tant per part de l'equip tècnic com d'un grup de persones LGTB seropositives formades específicament per a això. Treballar per al benestar emocional de les persones seropositives és una forma tant de prevenció secundària com de prevenció primària, així com treballar per a l'eliminació de l'estigma social associat al VIH és fonamental, tant per a les persones seropositives com per a la societat en general.

Segons un informe de la Federació Espanyola de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals (FELGTB) (Sancho, 2012) la prevalença global d'ITS en dones lesbianes i bisexuals és semblant a la prevalença en dones que es declaren heterosexuales, entre un 10% i un 20%. La inclusió de la perspectiva de gènere en la sanitat ha contribuït al fet que els servicis sanitaris siguen més receptius a les necessitats específiques de les dones, però, com s'indica en este document, encara ens trobem amb un gran desconeixement sobre les necessitats, problemàtica i desigualtats en salut sexual de dones lesbianes i bisexuals. Des de la nostra entitat impulsem la realització d'enquestes de salut, jornades, tallers de salut, on les dones que tenen sexe amb dones puguin expressar les seues necessitats i inquietuds i poder treballar actituds i eines per a continuar amb el canvi de salut necessari. Les entitats socials donen suport als servicis sanitaris i els complementen, però també mobilitzen cap al canvi, reflectint realitats i necessitats a què el sistema sanitari no dona resposta.

Conclusions

Podem afirmar que les entitats, com el Col·lec-

tiu Lambda, hem anat adaptant les nostres intervencions a les necessitats de la població LGTB, reforçant i ampliant les activitats destinades a la prevenció primària que donen resposta a les necessitats observades en la població, però també apostant per noves estratègies i mobilitzant per al canvi en les estructures sanitàries.

En estos moments de canvis en què ens trobem és vital continuar amb la labor realitzada fins al moment. Invertir en prevenció, del tipus que siga, en la normalització i visibilització és rendible a mitjà i llarg termini. En moltes àrees, la sanitat pública i les organitzacions LGTB han col·laborat i col·laboren per a millorar la salut sexual de les persones LGTB; en altres àrees queda camí per recórrer, però confiem que eixos avanços i col·laboració es mantinguen.

.....
Julia Talavera Serra*

Psicòloga.

Damián Albiach Epila*

Integrador social.

Marina Valiente Fernández*

Psicòloga.

*Col·lectiu Lambda de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals.

Bibliografia

American Psychological Association. 2011. Guidelines for Psychotherapy with Lesbian, Gay and Bisexual Clients. www.apa.org/pi/lgb/publications/guidelines.html

Centers for Disease Control and Prevention. 2010. Sexually Transmitted Diseases. Treatment Guidelines. www.cdc.gov/mmwr

Federación Estatal de Lesbianas, Gays, Transexuales y Bisexuales. Enero 2011. La infección por VIH/SIDA en la Comunidad LGTB. Transmisión y Prevención.

Sancho, R. (Coord.) et al. Marzo 2012. Salud sexual, VIH y otras ITS en mujeres lesbianas, bisexuales y otras mujeres que tienen sexo con mujeres (MSM). Federación Estatal de Lesbianas, Gays, Transexuales y Bisexuales.

World Health Organization, 2008. Technical Consultation for NGOs/CBO in the WHO European Region.